

מסכת אבות

מהדורת אינטרנט מעוצבת בידי יהודה איזנברג



פרק ג

(א)

עקביא בן מהללאל אומר:

הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה.
דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון.
מאין באת, מטפה סרוחה.
ולאן אתה הולך, למקום עפר רמה ותולעה.
ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

(ב)

רבי חנינא סגן הכהנים אומר:

הווי מתפלל בשלומה של מלכות,
שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו.

רבי חנניא בן תרדיון אומר:

שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה הרי זה מושב לצים,
שנאמר (תהלים א), ובמושב לצים לא ישב.
אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכינה שרויה ביניהם,
שנאמר (מלאכי ג), אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו
ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו.
אין לי אלא שנים. מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר,
שנאמר (איכה ג), ישב בדד וידם כי נטל עליו.

(ג)

רבי שמעון אומר:

שלושה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים,
שנאמר (ישעיה כח), כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום.
אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה,
כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא,
שנאמר (יחזקאל מא), וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'.

(ד)

רבי חנינא בן חכינאי אומר:

הנעור בלילה
והמהלך בדרך יחידי
והמפנה לבו לבטלה,

הרי זה מתחייב בנפשו.

(ה)

רבי נחוניא בן הקנה אומר:

כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ.
וכל הפורק ממנו עול תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ.

(ו)

רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר:

עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, שכניה שרויה ביניהם,
שנאמר (תהלים פב), אלהים נצב בעדת אל.
ומנין אפילו חמישה, שנאמר (עמוס ט), ואגדתו על ארץ יסדה.
ומנין אפילו שלושה, שנאמר (תהלים פב), בקרב אלהים ישפט.
ומנין אפילו שניים, שנאמר (מלאכי ג), אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'.
ומנין אפילו אחד, שנאמר (שמות כ), בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך.

(ז)

רבי אלעזר איש ברתותא אומר:

תן לו משלו, שאתה ושליך שלו.
וכן בדוד הוא אומר (דברי הימים א כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך.

רבי שמעון אומר:

המהלך בדרך ושונה
ומפסיק ממשנתו ואומר
מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה,

מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו.

(ח)

רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר:

כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו,
שנאמר (דברים ד), רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך.
יכול אפילו תקפה עליו משנתו,
תלמוד לומר (שם) ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך,
הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו.

(ט)

רבי חנינא בן דוסא אומר:

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת.

וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקיימת.

הוא היה אומר:

כל שמעשיו מרובין מחכמתו, חכמתו מתקיימת.
וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקיימת:

(י)

הוא היה אומר:

כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו.
וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו, אין רוח המקום נוחה הימנו.

רבי דוסא בן הרכינס אומר:

שינה של שחרית,
ויין של צהרים,
ושיחת הילדים,
וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ,

מוציאין את האדם מן העולם.

(יא)

רבי אלעזר המודעי אומר:

המחלל את הקדשים,
והמבזה את המועדות,
והמלבין פני חברו ברבים,
והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום,
והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה,

אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא.

(יב)

רבי ישמעאל אומר:

הוי קל לראש ונוח לתשחורת,
והוי מקבל את כל האדם בשמחה.

(יג)

רבי עקיבא אומר:

שחוק וקלות ראש, מרגילין לערוה.
מסורת, סייג לתורה.
מעשרות, סייג לעושר.
נדרים, סייג לפרישות.
סייג לחכמה - שתיקה.

(יד)

הוא היה אומר:

חביב אדם שנברא בצלם. חיבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט), כי בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. חיבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים יד), בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל, שנתן להם כלי חמדה. חיבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר (משלי ד), כי לקח טוב נתתי לכם, תורתִי אל תעזבו:

(טו)

הכל צפוי,
והרשות נתונה,
ובטוב העולם נדון,
והכל לפי רוב המעשה.

(טז)

הוא היה אומר:

הכל נתון בערבון,
ומצודה פרוסה על כל החיים.
החנות פתוחה, והחנוני מקיף,
והפנקס פתוח, והיד כותבת,
וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה,
והגבאים מחזירים תדיר בכל יום,
ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו,
ויש להם על מה שיסמוכו,
והדין דין אמת,
והכל מתוקן לסעודה.

(יז)

רבי אלעזר בן עזריה אומר:
אם אין תורה, אין דרך ארץ.
אם אין דרך ארץ, אין תורה.
אם אין חכמה, אין יראה.
אם אין יראה, אין חכמה.
אם אין בינה, אין דעת.
אם אין דעת, אין בינה.
אם אין קמח, אין תורה.
אם אין תורה, אין קמח.

הוא היה אומר:

כל שחכמתו מרבה ממעשיו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מעטין,
והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו.
שנאמר (ירמיה יז), והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב.

אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושורשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו.
שנאמר (שם), והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חם, והיה עלהו רענן, ובשנת בצרת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי:

(יח)

רבי אליעזר בן חסמא אומר:

קנין ופתחי נדה, הן הן גופי הלכות.
 תקופות וגמטריאות, פרפראות לחכמה:

לתוכן העניינים



לפרק הבא



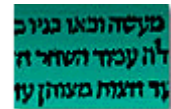
חזרה לתוכן הראשי



חזרה למחשבת ישראל



חזרה לתוכן ספרות



חזרה לתוכן תושב"ע